

Celebrowanie spotkania z bóstwem

Chociaż zwykło się mówić o spotkaniu człowieka czy też społeczności z bóstwem, to jednak nie można tego „odniesienia” porównać z jakimikolwiek międzyludzkimi relacjami.

TEKST: PROF. EUGENIUSZ SAKOWICZ, UKSW

W RELIGIACH MONOTEISTYCZNYCH

W religiach monoteistycznych, którymi są judaizm, islam oraz chrześcijaństwo, „spotkanie” człowieka z Bogiem może przypominać relacje między konkretnymi osobami. Człowiek wierzący w jedyne Boga mówi doń, modli się, słucha, wykonuje rozliczne czynności kultyczne, przykłada, oddaje pokłony, składa ręce w geście modlitewnym lub je wznosi.

Spotkanie z Bogiem nie jest fizycznym, bezpośrednim przebywaniem ze Stwórcą, lecz duchowym doświadczeniem. Chrześcijaństwo przyjmuje wszakże możliwość spotkań bezpośrednich z Synem Bożym, Jezusem Chrystusem, w tzw. objawieniach prywatnych, będących łaską darowaną przez Boga niektórym mistykom i świętym.

Zarówno w religii biblijnego Izraela, jak też w judaizmie współczesnym spotkanie z Jahwe celebrowane jest podczas nabożeństw synagogałnych, w czasie których odczytywane są fragmenty Biblii Hebrajskiej. Różne ceremonie, w tym uroczyste obchodzenie świąt (Zie-

lonych Świąt, Namiotów, Nowego Roku, Poświęcenia Świątyni, Losów, Odnowienia Świątyni, a zwłaszcza Paschy), są wielkim świętowaniem spotkania z wszechpotężnym Panem.

Muzułmanie nie nazywają Allaha imieniem ‘Ojciec’, jednakże ich żarliwe modlitwy oraz pełne nabożności zwyczaje i obrzędy są dowodem na przeżywanie przez nich obecności Bożej w życiu. I chociaż wzbraniają się przed antropomorfizmem, tj. upodobnieniem Boga do człowieka, to jednak, nie widząc Go oczyma ciała, „dostrzegają” Jego miłosierdzie i litość w stwórczych dziełach, wydarzeniach, w losie ludzkości. Pięciokrotna w ciągu dnia modlitwa stanowi wyraz wdzięczności człowieka wobec Allaha za wszelkie wspaniałomyślnie przekazywane dary. Spotkaniem z niewidzialnym Bogiem jest pielgrzymka do Mekki (*hadżdż*) oraz do innych miejsc świętych i przybytków islamu. Bardzo ważne jest przyjęcie przez wiernego służebnej postawy wobec Boga (*ibada*), recytowanie tekstów Koranu oraz wypowiadanie 99 najpiękniejszych imion Boga.

W RELIGIACH PIERWOTNYCH

U niektórych ludów pierwotnych Afryki brak jest pojęcia ‘Bóg’ czy ‘bóstwo’. Znane są natomiast i rozpowszechnione nazwy opisowe, np. ‘Ojciec’, ‘Ojciec w Niebie’, ‘Ojciec wszystkich ludzi’, ‘Dziadek’. Według tych ludów odpowiednikiem bóstwa jest Istota Najwyższa. Mieszkała ona u początków świata razem z ludźmi. Konsekwencją pierwszego aktu nieposłuszeństwa człowieka wobec

Fot. P. B. B.

cia oraz środków do życia. Śpiew, taniec, muzyka wykonywana na tradycyjnych instrumentach ma podkreślić wzniosłość celebracji. Ważna jest także modlitwa spontaniczna oraz modlitwa gestów.

Ludy pierwotne przekonane są, iż kult sprawowany na cześć Istoty Najwyższej powoduje realne skutki w życiu ludzkim oraz w kosmosie.

W RELIGIACH DALEKIEGO WSCHODU

W hinduizmie najważniejszym miejscem spotkania z bóstwem oraz z bóstwami jest ludzkie „jestestwo”. W człowieku może dojść do utożsamienia się boskości z człowieczeństwem według „duchowego równania” – *Brahman* (bezosobowy aspekt Absolutu posiadający cechę wieczności) = *atman* (dusza rozumiana jako indywidualna jaźń). Kult sprawowany jest w celu osiągnięcia wszelakich dóbr (np. pomyślności i zdrowia) oraz wyzwolenia z konieczności reinkarnacji, „owocującej” kolejnym wcieleniem, co opóźnia stan nieprzemijającej szczęśliwości – nirwany. Hinduści składają ofiary z pokarmu bóstwu uobecnionemu w obrazie lub figurce. Same zaś figurki poddaje się puryfikacji, czyli obmyciu, następnie namaszcza się je oraz obsypuje kolorowym pudrem. Przy dużych świątyniach w Indiach odbywają się religijne festiwale, kiedy to na ozdobionym wozie przewozi się

obraz lub figurkę bóstwa. Wierni obrzucają obraz kwiatami, a figurkę obmywają wodą.

Buddyzm, który nie wypowiada się o Bogu oraz bóstwach, nie zna rytów celebracji spotkania człowieka z Istotą Boską. Wielogodzinne medytowanie adeptów buddyzmu, siedzących w bezruchu, służy dystansowaniu się od wszelkiego przywiązania oraz ułudy, za którą uchodzi – według tej religii – również wiara w istnienie boskich postaci.

W religii Japonii – sintoizmie – nie ma wyraźnej granicy między światem ludzi a kami (pojęcie na oznaczenie bóstwa). Bóstwa zarówno pod widzialną, jak i niewidzialną postacią mogą być obecne wśród ludzi. Widzialna obecność bóstwa manifestowana jest przez człowieka, do którego ono wcześniej wstąpiło. Bóstwa przebywają na „podniebnych terenach”, skąd mogą zstępować na ziemię, czy to z własnej woli, czy też na skutek spełnienia przez ludzi określonych rytów. Za pomocą czynności magicznych ludzie mogą „przymusić” je do zamieszkania w określonych przedmiotach sakralnych (np. amuletach) oraz w ołtarzykach domowych.

Kościół katolicki nie odrzuca tego, co w innych religiach jest prawdziwe i święte. „Przeto wzywa synów swoich, aby z roztropnością i miłością przez rozmowy i współpracę z wyznawcami innych religii, dając świadectwo wiary i życia chrześcijańskiego, uznawali, chronili i wspierali owe dobra duchowe i moralne, a także wartości społeczno-kulturalne, które u tamtych się znajdują” (*Nostra aetate* nr 2). ●

Istoty Najwyższej było opuszczenie przez nią ziemi. Ceremonie praktykowane przez te ludy stanowią wyraz tęsknoty za stanem pierwotnej szczęśliwości, kiedy ludzie przebywali razem z Istotą Najwyższą. Składanie jej ofiar z pierwszych plonów, tzw. pierwocin roślinnych, obdarowywanie najcenniejszym „elementem” upolowanego bądź wyhodowanego zwierzęcia (np. serca) jest celebrowaniem spotkania z Istotą Najwyższą, będącą panem ży-